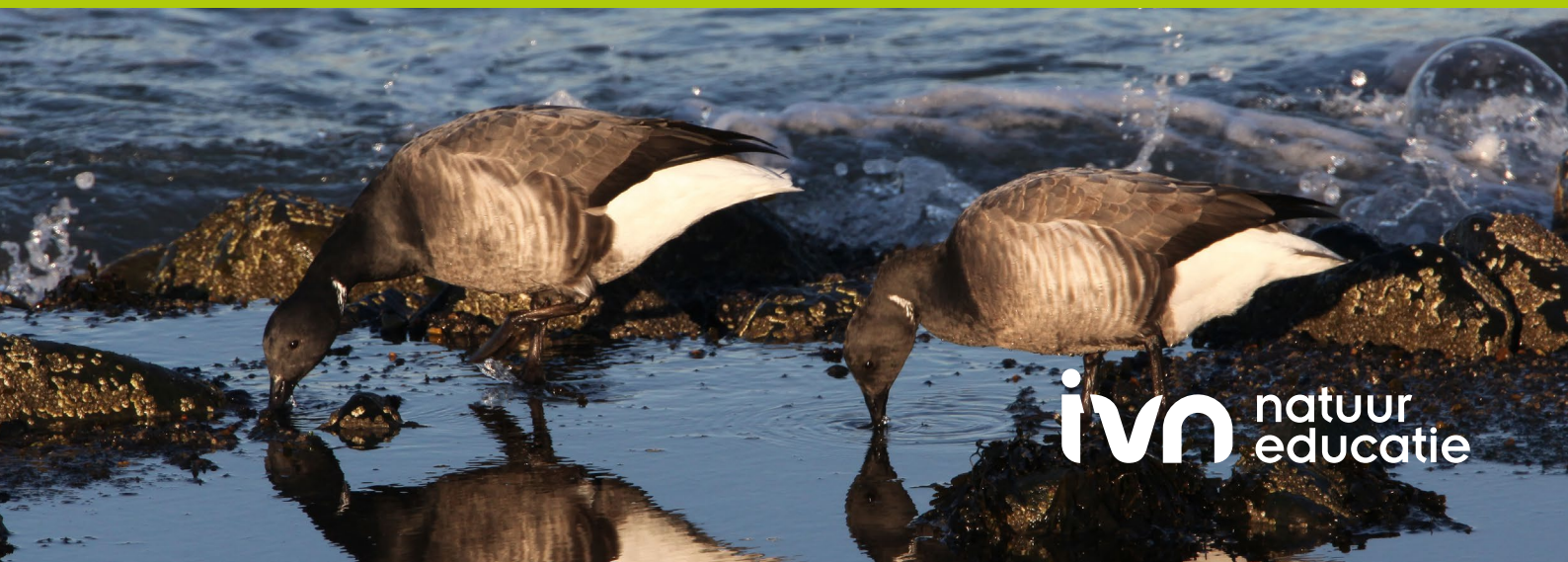

IVN & de nationale parken

Jaarverslag 2020

Inhoud

Belang van verbinding mens & de nationale parken	4
Ambities 2020 en resultaten	6
1. Jeugd, jongeren en jongvolwassenen	7
2. Recreatieondernemers	9
3. Bewoners	11
4. Vrijwilligers	13
5. Communicatie & Campagnes: samen meer bereiken	14
6. Maatwerk: een greep uit ieder nationaal park	16

IVN & de nationale parken

Belang van verbinding mens & de nationale parken

2020, een jaar dat we niet snel zullen vergeten. Corona hield de wereld in zijn greep. Hierdoor werd duidelijk hoe belangrijk de natuur voor ons is. De nationale parken werden vaker dan ooit bezocht, terwijl veel activiteiten in de parken niet meer door konden gaan in de huidige vorm. In dit jaarverslag wordt omschreven hoe IVN Natuureducatie dan tóch de bezoekers, ondernemers, vrijwilligers, basisscholen heeft bereikt met haar educatie en communicatie activiteiten in deze bijzondere tijden. Samen met onze partners hebben we er afgelopen jaar alles aan gedaan om mensen zich weer te laten verwonderen over de natuur. Deze nauwere band met de natuur draagt bij aan de individuele gezondheid, het welzijn van mensen en aan een duurzame samenleving. Daarnaast zetten wij sterk in op het creëren van bewustwording over de maatschappelijke en ecologische vraagstukken. Op die manier willen we een duurzame(re) gedragsverandering realiseren. Met de gedachte “Waar je om geeft, daar wil je voor zorgen”.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft IVN Natuureducatie de opdracht gegeven om zorg te dragen voor de coördinatie van de communicatie en educatie in 19 van de 21 Nationale Parken in Nederland. De parken zijn de afgelopen jaren in transitie en werken er naar toe om *nationale parken met (inter)nationale aantrekkingskracht, voor deze en toekomstige generaties*¹ te worden. IVN brengt met haar werkzaamheden binnen de nationale parken, samen met haar partners, deze bijzondere en unieke landschappen dichterbij de mensen. Het landelijke stelsel van nationale parken stelt ons in staat om, samen met onze partners, deze ambitieuze doelen met elkaar te bereiken.

Magische Momenten

In het afgelopen jaar is de landelijke educatiestrategie *Magische Momenten* gelanceerd. De nationale parken werken ieder toe naar integratie van deze strategie. Enkele parken hebben de strategie al doorvertaald naar een park eigen strategie; andere parken hebben dit voor komend jaar op het programma staan. Ook zijn er parken die al bezig zijn om de doorvertaling te implementeren

in de vorm van een concreet educatieprogramma passend bij de educatiestrategie. IVN werkt hierin als onafhankelijke partner nauw samen met zowel landelijke partners (Nationale Parken Bureau en Stichting Samenwerkingsverband Nationale Parken) als met de streekholders in de diverse gebieden. Deze streekholders zijn belangrijke partners die allen een bijdrage willen leveren aan communicatie en educatie in de gebieden – variërend van terreinbeheerders tot marketingorganisaties tot de landbouw.

Alle nationale parken werken toe naar gezamenlijke ambities voor de komende jaren helder geformuleerd in een participatief programma. Tegelijkertijd worden de krachten van de parken gebundeld vanuit de gemeenschappelijkheid van het stelsel van de nationale parken. De coördinatoren, verenigd in het platform C&E, zorgen er op deze manier voor dat hun bereik en impact nog groter wordt door op landelijk niveau projecten en programma's op te pakken. IVN hanteert hiermee de aanpak, zoals beschreven in de landelijke educatiestrategie *Magische Momenten*:

- **Verhaal van het gebied:** onze educatieve programma's en activiteiten vertalen de identiteit en unieke eigenschappen van het nationaal park naar verhalen en de praktijk. Deze programma's en activiteiten zijn afgestemd op de wensen van de doelgroepen en hebben als doel om vier kernelementen te bewerkstelligen ('verwonderen, vrij zijn, verrijken en verbinden'). Dit unieke verhaal wordt per park doorvertaald in de communicatie uitingen.
- **Participatie:** wij streven ernaar om alle bezoekers en mensen die wonen en/of werken in en om het nationaal park te bereiken door hen kennis te geven van de kernwaarden van het nationaal park. Daarnaast betrekken wij bezoekers en lokale bewoners actief bij de programma's en activiteiten in het park. Zo ontstaat er een stukje eigenaarschap, waardoor zij met respect het gebied behandelen en daarmee het belang te onderschrijven van het beschermen van deze waarden voor huidige en toekomstige generaties.

¹ Website Nationale Parken Bureau

- **Vanuit de gemeenschappelijkheid van het stelsel van nationale parken:** alle organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van educatie, werken op een constructieve en structurele manier samen met als doel samenhang te brengen in het educatieve aanbod en in de werkwijze. Samenhang vergroot de kwaliteit, versterkt de identiteit en geeft houvast.

Rol IVN Coördinatoren Communicatie & Educatie in de nationale parken

De IVN- coördinatoren Communicatie & Educatie hebben een veelzijdige rol, wat nodig is om bovenstaande ambities te realiseren. De coördinatoren:

- zijn **strategisch (gespreks)partner**. Ze weten daarmee het verhaal van het gebied door te vertalen in de educatieprogramma's en in de communicatieve middelen. Zo zetten ze in op een gemeenschappelijke uitstraling. Door zich te richten op de relevante doelgroepen en de maatschappelijke thema's te betrekken ontstaat er een eigentijds programma passend bij de gestelde ambities in de landelijke Educatiestrategie *Magische Momenten*.
- hebben een **onafhankelijke rol** in de nationale parken, de positie van (groene) **verbinder** en netwerker tussen de diverse organisaties, zowel binnen als buiten het park (streekholders).
- en medewerkers zijn een **spin in het web** en **aanjager** betreffende het gezamenlijke educatie- en communicatieprogramma in de parken.
- zetten educatieprogramma's van de nationale parken **goed in de markt** en weten vanuit verschillende communicatiekanalen en met de juiste communicatiemiddelen de verschillende doelgroepen te bereiken.

- zorgen voor de benodigde cofinanciering ten behoeve van deze programma's en activiteiten. Afgelopen jaar hebben wij meer dan 1 miljoen euro co-financiering weten te realiseren binnen de nationale parken.
- treden als **inspirator en kennisdeler** op in het gezamenlijke platform coördinatoren C&E van IVN zorgen de collega's dat ze zich iedere dag hard maken om alle bezoekers van hun nationaal park een bijzondere natuurbeleving mee te geven.

Landelijke ondersteuning Nationale Parken

Het landelijke team van IVN ondersteunt, adviseert en faciliteert de IVN coördinatoren Educatie & Communicatie in de Parken in de vorm van bijeenkomsten en workshops – om de verbinding en samenwerking met, inspiratie en uitwisseling tussen de nationale parken te versterken en te stimuleren.

Ook heeft het landelijke team de rol om vanuit de gemeenschappelijkheid van het stelsel van Nationale Parken activiteiten te ontplooiën zoals de Dag van het Nationaal Park en aan te sluiten bij de internationale Europarc Conferentie. Hierin werken we nauw samen met landelijke en regionale partners (Nationale Parken Bureau, Stichting Samenwerkingsverband Nationale Parken, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, etc.). Al deze activiteiten zijn erop gericht op de landelijke ambities, zoals geformuleerd in de communicatie- en educatiestrategie. IVN heeft bijgedragen aan het samenstellen van deze twee landelijke strategieën en maakt deel uit van zowel het expertteam Communicatie als het expertteam Educatie.

Ambities 2020 en resultaten

Binnen het netwerk van nationale parken streven wij naar een eigentijds en gestroomlijnd pakket van communicatie- en educatievoorzieningen. Dit vormt de rode draad van de magische momenten die wij nastreven samen met onze vrijwilligers en partners binnen de nationale parken. Daarnaast heeft ieder nationaal Park zijn/haar eigen dynamiek, prioriteiten en doelen vastgesteld passend bij het gebied en de fase waarin het nationaal park zich bevindt. Inzet van de verschillende communicatie- en educatie bouwstenen is daarom maatwerk en vond in overleg met stakeholders van het betreffende gebied plaats. Zo is lokaal maatwerk in lijn met de landelijke rode draad.

Doelgroepen

In de volgende hoofdstukken staat een samenvatting van de behaalde resultaten van 2020. Deze zijn geclusterd naar onderstaande doelgroepen:

- Jeugd, jongeren en jongvolwassenen
- Recreatieondernemers
- Bewoners
- Vrijwilligers

Hierbij is het belangrijk om te noemen dat bezoekers deel uitmaken van bovengenoemde doelgroepen. Immers, een bezoeker kan tegelijkertijd ook een bewoner, jongere, ondernemer of vrijwilliger zijn. Met onze excursies, campagnes, activiteiten in de nationale parken bereiken wij ook de bezoekers in de nationale parken.

Iedere doelgroep zal in een apart hoofdstuk worden besproken. In deze hoofdstukken zal de grove lijn worden geschetst van het brede scala aan projecten die wij samen met onze partners in de nationale parken aanbieden voor de desbetreffende doelgroep. Er zal hierbij kort worden ingegaan op de rode draden binnen iedere doelgroep, voorbeeldprogramma's en de bereikcijfers. In hoofdstuk 5 zal verder worden ingezoomd op de resultaten die behaald zijn via onze diverse communicatiekanalen en campagnes. In hoofdstuk 6 'maatwerk: een greep uit ieder nationaal park' zal verder ingezoomd worden op een specifiek, uniek project per nationaal park om de diversiteit en kracht van lokaal maatwerk verder te onderstrepen.

Het afgelopen jaar was daarbij een bijzonder jaar door de aanhoudende Corona-crisis. Dit heeft de nodige uitdagingen met zich meegebracht, aangezien fysieke bijeenkomsten in heel beperkte mate mogelijk waren. Vele plannen moesten worden aangepast om alsnog een sterk programma neer te zetten voor de vele doelgroepen die wij samen met onze partners in de nationale parken bedienen.

1. Jeugd, jongeren en jongvolwassenen

1.1 Inleiding

De liefde voor de natuur wordt van jongs af aan aangewakkerd. Daarom willen we dat ieder kind, iedere jongere en iedere jongvolwassene de unieke waarden van een nationaal park kan ervaren én op een pakkende manier iets kan leren over de nationale parken – ongeacht iemands achtergrond, opleidingsniveau of sociaaleconomische status. Met ons educatienetwerk willen we bereiken dat alle bezoekers van de nationale parken worden ondergedompeld in de natuur, cultuurhistorische waarden en de bijzondere landschappen van de nationale parken. Een unieke ervaring die ze elders niet kunnen krijgen.

In de nationale parken brengen we ons educatieve aanbod actief onder de aandacht bij scholen en vervolgopleidingen via verschillende kanalen. Denk hierbij aan digitale nieuwsbrieven, schooladviesdiensten, samenwerking met omliggende gemeenten en instellingen, en via werkweek-websites. Daarnaast hebben zich over de jaren heen sterke samenwerkingsverbanden gevormd, waardoor nieuwe programma's en activiteiten uitgerold konden worden in de nationale parken. In 2020 hebben wij met onze programma's bijna 80.000 kinderen, jongeren en jongvolwassenen bereikt.

1.2 Rode draden op landelijk niveau

De doelgroep 'jeugd en jongeren' is zeer divers – van jeugd (kinderen tot 12 jaar), jongeren (12-18 jaar) en jongvolwassenen (19-30 jaar). Onze programma's stemmen wij samen met onze partners in de nationale parken af op de behoeften van ieder kind en jongere. Hierbij onderscheiden wij de volgende categorieën:

- Programma's en activiteiten voor kinderen in het basisonderwijs
- Programma's en activiteiten voor het voortgezet onderwijs
- Programma's en activiteiten gericht op jongeren die studeren (MBO/HBO/Universiteit)
- Excursies en activiteiten gericht op alle leeftijdsgroepen en buitenschoolse activiteiten
- Educatie vernieuwing in samenwerking met streekholders en partners

Deze zullen in onderstaande paragrafen verder worden toegelicht.

Programma's en activiteiten voor kinderen in het basisonderwijs

In de nationale parken biedt IVN Natuureducatie samen met partners een breed pakket aan voor tienduizenden kinderen in het basisonderwijs. Hierbij staat natuurbeleving, verwondering en een waardevolle bijdrage leveren aan het (natuur) onderwijs centraal. Denk hierbij aan natuurclubs, het beschikbaar stellen van leerlijnen en educatieve pakketten via scholennetwerken, natuurexcursies en natuurbelevingsprogramma's die een unieke ervaring bieden. Een goed voorbeeld van een dergelijk diepgaand natuurbelevingsprogramma is Het Bewaarde Land in Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen, waarbij basisschoolleerlingen uit groep 5 en 6 de natuur tijdens drie volle dagen in drie achtereenvolgende weken verkennen. Dit doen zij in kleine groepjes, onder leiding van goed opgeleide vrijwilligers.

Programma's en activiteiten voor het voortgezet onderwijs

Ook voor middelbare scholieren ligt er een breed pakket aan programma's en activiteiten, waarmee we jongeren een actieve rol willen geven in natuur- en duurzaamheidsontwikkelingen. In 2020 hebben wij samen met onze partners honderden leerlingen in het voortgezet onderwijs bereikt via diverse programma's en activiteiten. Zo is het programma het 'Jongeren Advies Bureau' afgelopen jaar (deels digitaal) uitgevoerd in een aantal parken. Tijdens dit programma geven jongeren advies aan een echte opdrachtgever over een maatschappelijk probleem. Zo hebben leerlingen uit Brabant advies gegeven over hoe Van Gogh zichtbaar gemaakt kan worden in het landschap (in opdracht van de stuurgroep van Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen). Daarnaast zijn honderden jongeren in 2020 – ondanks de aanhoudende Corona-crisis – op excursie geweest in de nationale parken. Vele excursies konden niet doorgaan door de aanhoudende Corona-crisis. In een aantal gevallen is daarom gekozen voor een online alternatief, zoals een digitale ontwerpwedstrijd.

Programma's en activiteiten gericht op jongeren die studeren (MBO/HBO/Universiteit)

In de nationale parken bieden wij ook diverse stage- en afstudeeropdrachten aan tientallen jongeren (MBO/HBO/Universiteit). Denk hierbij aan deelname aan een jongerenraad binnen het park (bijvoorbeeld NP Biesbosch) of opdrachten waarbij we jongeren betrekken bij de educatie en communicatie binnen het nationaal park.

Excursies en activiteiten gericht op alle leeftijdsgroepen en buitenschoolse activiteiten

In 2020 zijn duizenden jongeren en kinderen op excursie geweest in de nationale parken. Deze excursies onderscheiden zich van de bovenstaande categorieën aangezien de leeftijden breder zijn gedefinieerd. Denk hierbij aan schoolreisprogramma's, (doe-het-zelf) excursies voor het hele gezin en unieke activiteiten zoals een 'vogelbeleefpad' in Nationaal Park Lauwersmeer. Deze programma's worden ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met lokale partijen. Zo zijn ondernemers actief betrokken bij de ontwikkeling en uitrol van schoolreisprogramma's in Nationaal Park Alde Faenen.

Daarnaast organiseren wij in de nationale parken diverse buitenschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren. Voorbeelden hiervan zijn jeugd natuur clubs en het Junior Rangers programma, waarbij enthousiaste jongeren periodiek op pad gaan in de natuur en mee te helpen met het onderhoud van deze natuur. Bijvoorbeeld met de boswachter op pad of helpen met tellingen van roofvogels, vlinders of muizen. De Junior Rangers zijn in verschillende nationale parken actief.

Educatie vernieuwing in samenwerking met streekholders en partners

Daarnaast is er in samenwerking met streekholders en partners geïnvesteerd in de ontwikkeling en vernieuwing van programma's voor kinderen en jongeren. Denk hierbij aan het opstellen van meerjarige educatie strategieën, duurzaam educatiebeleid, nieuwe programma's, educatiematerialen en activiteiten. Hierbij gaat het ook om verbreding; het creëren van een integraal aanbod door kruisverbanden te zoeken met andere velden zoals cultuurhistorie, klimaat en natuur inclusieve landbouw. De aanhoudende Corona-crisis heeft hier een extra impuls aangegeven. Doordat vele programma's en activiteiten niet door konden gaan, zijn er andere manieren gevonden om educatie binnen de nationale parken verder aan te scherpen en digitale alternatieven uit te rollen. Een goed voorbeeld hiervan is het programma 'Van Luchtkasteel tot Dassenburcht'. Dit programma wordt al jaren succesvol uitgevoerd in Nationaal Park de Hoge Veluwe met een doelbereik van 350 leerlingen. De lessen stonden ingepland voor maart, april en mei. De eerste introductielessen op scholen hebben plaatsgevonden, maar vanwege sluiting van de scholen konden de overige introductielessen en de buitenlessen niet doorgaan. Als alternatief ontvingen de scholen die zouden deelnemen via digitale wegen allerlei tips om in het najaar de natuur te beleven, in het Park of op het schoolplein. Zo zijn er meerdere voorbeelden te noemen van creatieve oplossingen in andere nationale parken, zoals digitale excursies en een flinke (digitale) impuls geven aan bestaande programma's.

Nationaal Park Weerribben-Wieden

'Een gedeelte van het jaar was het mogelijk om met jongeren buitenactiviteiten te doen en dat werd door hen met beide handen aangegrepen! De behoefte om samen met leeftijdgenoten buiten actief te zijn was zelfs hoger dan normaal. Daarnaast hebben we manieren gezocht om ook online met elkaar en de nationale parken in contact te blijven door bijvoorbeeld een virtuele meeting in het nationaal park mét kampvuur en warme chocolademelk natuurlijk.'

Thea Peters, IVN Coördinator Nationaal Park Weerribben-Wieden

2. Recreatieondernemers

2.1 Inleiding

Recreanten laten de aanwezigheid van natuur in de omgeving steeds vaker meewegen in de keuze voor hun verblijf. En meer dan ooit is er informatie over de natuur van nationale parken beschikbaar, bijvoorbeeld via apps, routes en kaartjes. Maar het zijn juist de verhalen van mensen, de weetjes die niemand weet, iets bijzonders dat je pas ziet als je erop gewezen wordt, die maken dat je natuur écht beleeft. In samenwerking met lokale ondernemers, partners en andere streekholders willen wij deze unieke, magische momenten tot realiteit maken. Daarnaast streven wij naar een sterkere merkidentiteit binnen de nationale parken. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van producten die het unieke karakter van het nationaal park onderstrepen. Een goed voorbeeld hiervan is de speciale Zuid-Kennemerland kruideninfusie die is ontwikkeld in samenwerking met lokale ondernemers:

'Speciaal voor ons 25 jarig jubileum hebben we samen met onze gastvrouw en herborist een exclusieve Nationaal Park Zuid-Kennemerland kruideninfusie ontwikkeld. Een speciale mix van planten, kruiden en bessen die in het park groeien, maar wel biologisch ingekocht. Door het verhaal over de ingrediënten bij de thee te serveren, drink je als bezoeker thee met een goed verhaal. De thee is bij een aantal van onze gastheren/vrouwen te drinken. Een bijdrage hiervan gaat naar het Nationaal Park'

Gwen Pellinkhof, IVN Coördinator
Nationaal Park Zuid-Kennemerland

In 2020 hebben bijna 1000 (nieuwe) recreatieondernemers deelgenomen aan activiteiten die binnen de nationale parken zijn georganiseerd. Daarnaast zijn bijna 10.000 deelnemers bereikt met activiteiten die samen met lokale recreatieondernemers zijn georganiseerd.

2.2 'Rode draden' op landelijk niveau

Binnen de nationale parken zijn een aantal programma's, activiteiten en ontwikkelingen – voor én door recreatieondernemers – uitgevoerd in 2020. Dit zijn op hoofdlijnen de volgende:

- Gastheer van het Landschap
- Beleefweken
- Activiteiten en excursies voor lokale ondernemers

Deze zullen in onderstaande paragrafen verder worden toegelicht.

Gastheer van het Landschap (vormgeving: in box plaatsen)

Met het IVN-programma 'Gastheer van het Landschap' beleven recreatieondernemers het landschap op een verrassende manier. Ze herontdekken het gebied waarin zij al jaren werkzaam zijn. Wanneer zij na de cursus door het landschap van het nationaal park gaan, zien ze dat met andere ogen. Ze kunnen het landschap beter lezen. Ze leren dat cultuurhistorische elementen een uniek verhaal hebben, en dat er bijzondere plekken te vinden zijn in hun omgeving. Iedere deelnemers volgt de Gastheerschapscursus samen met andere ondernemers uit het gebied, wat uitwisseling van kennis en inspiratie mogelijk maakt. De cursus geeft hen zodoende een stevige basis om in het vervolgprogramma samen met andere ondernemers nieuwe producten, diensten of arrangementen voor hun gasten te ontwikkelen. Het programma is op maat uitgewerkt per gebied en speelt in op de behoefte van ondernemers.

In 2020 zijn er verdere stappen gezet binnen de nationale parken om bestaande gastherennetwerken te onderhouden, te versterken en verder uit te breiden. Bijvoorbeeld door het organiseren van terugkomdagen, netwerkbijeenkomsten, ondernemerssafaris, voor- en najaar openingen en symposia. In 2020 zijn bijna 150 nieuwe gastheren- en vrouwen opgeleid door middel van (deels digitale) cursussen.

Beleefweek

In 2020 zijn er – net zoals in voorgaande jaren – weer een aantal Beleefweken georganiseerd. Om een Beleefweek te organiseren werkt een netwerk

van IVN Gastheren binnen één gebied (nationaal park) samen om gasten en bezoekers een week lang het gebied te laten beleven op een unieke manier. Bijna 10.000 mensen hebben afgelopen jaar deelgenomen aan de Beleefweken. Uiteraard waren er aanpassingen nodig i.v.m. de bijzondere omstandigheden die de Corona-crisis bracht, zoals in Nationaal Park Zuid-Kennemerland:

‘Ondanks de gevolgen van de Coronamaatregelen voor bezoekers en gastheren/vrouwen in Nationaal Park Zuid-Kennemerland, was onze allereerste beleefweek een groot succes! En met meer dan 75 kleinschalige buitenactiviteiten, variërend van zintuigenwandeling tot avontuurlijke culturele ontdekkingsstocht, helemaal coronaproof.’

Gwen Pellinkhof, IVN Coördinator
Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Activiteiten en excursies voor ondernemers

(excl. Gastheerschap)

Buiten het Gastheerschap zijn afgelopen jaar stappen gemaakt om ondernemers verder te activeren binnen de nationale parken. Hiervoor hebben wij een aantal producten en activiteiten ontwikkeld. Denk hierbij aan educatieve pakketten voor gastheren- en vrouwen om eigen arrangementen te maken, thema workshops (bijv. workshop ‘Toeristische informatiepunten’ in NP Sallandse Heuvelrug), creatieve maaksessies (bijv. maaksessie Storytelling in NP Biesbosch) en wandelarrangementen voor ondernemers. Daarnaast zijn via de ondernemers ook duizenden deelnemers bereikt via evenementen zoals Fête de la Nature (grassroots festival).

Nationaal Park Oosterschelde

Uitgelicht project

In de Oosterschelde is ook (deels online) een Beleefweek georganiseerd. Afgelopen jaar was de 12e editie van de Oosterscheldeweek. Diverse groepen zoals inwoners, toeristen en scholieren hebben meegedaan. Wat ooit begon als een dag met een aantal activiteiten is uitgegroeid tot een toonaangevend evenement in de regio met ruim 80 beleevingsactiviteiten. In verband met de coronamaatregelen is het programma aangepast. Provincie Zeeland heeft de Beleefweek digitaal geopend en ruim 70 activiteiten konden Corona-proof toch doorgaan. Zo konden maar liefst 1000 mensen alsnog hebben genieten van het nationaal park. Daarnaast is iedere dag een filmpje gemaakt met een digitale excursie. Dit leverde meer dan 100.000 kijkers naar digitale inspiratiefilmpjes op.

3. Bewoners

3.1 Inleiding

Bewoners in en rondom de nationale parken nemen verschillende rollen in. Zo kunnen zij natuurlijk ook bezoekers en vrijwilligers zijn, maar in sommige gevallen zijn zij ook via andere wegen actief betrokken bij een nationaal park. Bijvoorbeeld als gemeenteraadslid of (lokaal) ondernemer. Welke rol zij ook vervullen, bewoners zijn echte ambassadeurs. Daarom hebben wij binnen de nationale parken weer vele evenementen, activiteiten en informatieavonden georganiseerd voor bewoners. Via deze wegen zijn bijna 19.000 lokale inwoners bereikt. Onze missie? Deze bewoners niet alleen informeren en laten verwonderen over de unieke waarden van de natuur, maar hen juist ook vanuit die verbinding met het nationaal park actief betrekken bij educatieprogramma's en communicatie in de parken als ambassadeur van het nationaal park. Zo ontstaat er meer bewustwording onder de lokale bewoners over het nationaal park bij hen in de buurt.

3.2 'Rode draden' op landelijk niveau

Afgelopen jaar is er een breed scala aan activiteiten en programma's uitgevoerd, zodat de bewoners écht in hun kracht gezet konden worden als ambassadeur van het nationaal park. Hierin onderscheiden wij de volgende categorieën:

- Evenementen, activiteiten en informatieavonden voor bewoners
- Evaluatie en monitoring in samenwerking met bewoners (en andere partijen zoals gemeenten, ondernemers)
- Vernieuwing samen met bewoners, partners en streekholders

Evenementen, activiteiten en informatieavonden voor bewoners

Om bewoners mee te kunnen nemen in het verhaal van de nationale parken, zijn er diverse evenementen, activiteiten en informatieavonden voor bewoners georganiseerd – vaak in samenwerking met lokale ondernemers (vaak i.s.m. lokale ondernemers). Denk hierbij aan, publieksavonden, lezingen, open dagen, grote (digitale) evenementen zoals Fete de la Nature, themadagen (bijv. Stiltedag), natuurwerkdagen, opruimdagen en citizen science projecten.

Evaluatie en monitoring in samenwerking met bewoners (en andere partijen zoals gemeenten, ondernemers)

'Meten is weten'. Dit geldt ook voor het nationale parken netwerk. Daarom zijn er in verschillende parken evaluatie- en monitoringsprogramma's uitgevoerd in samenwerking met bewoners (en andere partijen zoals gemeenten, ondernemers). Denk hierbij aan de volgende middelen/manieren:

- Opstellen enquêtes en terugkoppeling van resultaten
- Opstellen en inzetten van gebruikers/ bewonersplatform
- Recreatieonderzoek

Met deze tools zijn honderden lokale stakeholders bereikt in de nationale parken.

Uitgelicht project

Een goed voorbeeld van een manier om bewoners actief te betrekken in de evaluatie en monitoring komt uit Nationaal Park Schiermonnikoog. In dit nationaal park zijn een tweetal enquêtes verzonden naar 450 panelleden. In Nationaal Park Zuid-Kennemerland is een recreatieonderzoek uitgevoerd met 3 focusgroepen en stakeholders.

Vernieuwing samen met bewoners, partners en streekholders

Het afgelopen jaar is ook ingezet op de educatie- en communicatievernieuwing – samen met bewoners, ondernemers en andere streekholders. Zo kunnen wij samen met onze lokale partners bouwen aan een sterk merk per nationaal park. De volgende activiteiten hebben hieraan bijgedragen:

- Strategieën voor merkontwikkeling
- Ontwikkeling van nieuwe digitale routes (zoals in Nationaal Park Drentsche Aa)
- Actieve betrokkenheid van ondernemers, inwoners, en inwoners bij toekomstig educatie- en participatiebeleid.
- Samenwerking met partijen bij media zoals de uitgave van een seizoenskrant voor circa 13.000 bewoners (in Nationaal Park Maasduinen)

Uitgelicht project

Een mooi voorbeeld van een project waarbij bewoners actief betrokken zijn als ambassadeur is het project 'Heuvelrugtuinen' in de Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In het project 'Heuvelrugtuinen' stimuleren we bewoners om hun tuin op een natuurlijke manier in te richten. Oftewel: een stukje nationaal park in eigen (achter) tuin. Zo is de tuin beter bestand tegen droogte én hevige regenval, en wordt daardoor aantrekkelijk voor lokale dier- en plantensoorten. Het project 'Heuvelrugtuinen' past perfect in de uitdagingen van deze tijd. Het stimuleert natuurbeleving vanuit eigen huis, draagt bij aan de doelstellingen van het nationaal park én aan de (klimaat)agenda van de deelnemende partners zoals de gemeenten.

Vanwege de aanhoudende Corona-crisis konden veel bewonersprojecten niet doorgaan. In sommige gevallen – waaronder Heuvelrugtuinen – is een creatieve oplossing gevonden om alsnog bewoners actief te betrekken:

'Een deel van de activiteiten, zoals bewonersavonden en de cursus Jouw Heuvelrugtuin, kon door corona niet in de geplande, fysieke vorm plaatsvinden. We hebben alle zeilen bijgezet om toch zo veel mogelijk bewoners te bereiken en te betrekken. Er is een serie thema-gebonden online bewonersavonden opgezet die een record aantal deelnemers trekken. En de cursus is als e-learning ontwikkeld, waar deelnemers door middel van huiswerkopdrachten en online begeleiding door een coach, een echte Heuvelrug tuinier-ervaring opdoen.'

Elies Arps, IVN Coördinator Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Het resultaat bij project 'Heuvelrugtuinen' was 360 deelnemers (aan 3 bewonersavonden), 91 aanmeldingen voor de e-learning cursus en 16 lokale groepen die zich hebben aangemeld als ambassadeur.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

4. Vrijwilligers

4.1 Inleiding

Vrijwilligers leveren een cruciale bijdrage aan de natuur, het landschap en de cultuurhistorie van de nationale parken. Er zijn duizenden vrijwilligers actief in de parken – in hun eigen park. Vrijwilligers leveren een grote bijdrage aan vele activiteiten in de parken, van begeleiden van excursies, inventarisaties, monitoring en beheermaatregelen tot aan begeleiden van scholenprojecten. Zonder deze grote groep van betrokken mensen bij hun eigen achtertuin zouden vele onderdelen van het communicatie en educatie programma geen doorgang kunnen vinden. Ook dit jaar hebben wij wederom sterk ingezet op het vrijwilligersnetwerk binnen de nationale parken.

In 2020 zijn bijna 1800 (nieuwe) vrijwilligers actief betrokken (en/of geworven) voor de educatieprogramma's in de nationale parken. Het is van belang om te noemen dat dit vooral nieuwe vrijwilligers betreft. Binnen de nationale parken is een zeer breed netwerk van huidige vrijwilligers actief.

4.2 'Rode draden' op landelijk niveau

Om vrijwilligers in hun kracht te zetten binnen de nationale parken, is het van belang om huidige netwerken te onderhouden én te versterken. Dit is in 2020 gerealiseerd door middel van de volgende activiteiten:

- Werving van vrijwilligers
- (bij)scholing van vrijwilligers
- Ondersteuning & coördinatie

Deze activiteiten zullen hieronder verder worden toegelicht.

Ondersteuning, coördinatie en (bij)scholing van vrijwilligers

In ieder nationaal park is een groot vrijwilligersnetwerk actief. Een aantal nationale parken hebben specifieke parkgidsen, in andere gebieden gaat het om een netwerk van vrijwilligers van verschillende organisaties als de terrein behorende organisaties, de historische verenigingen en de lokale IVN-afdelingen. Om lokale vrijwilligersnetwerken te behouden en onderhouden vinden jaarlijks diverse bijeenkomsten, trainingen en cursussen plaats. De

onderwerpen van deze bijeenkomsten lopen uiteen; van bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw tot aan cultuurhistorie.

Binnen de nationale parken werkt IVN Natuureducatie samen met vrijwilligers, ongeacht bij welke organisatie ze actief zijn. De vrijwilligers worden actief ondersteund in hun persoonlijke ontwikkeling via opleidingen en terugkomdagen. Een goed voorbeeld hiervan is Nationaal Park Duinen van Texel:

'Het mooie op Texel is juist dat we het met alle natuurorganisaties samen doen, dus samen vrijwilligers opleiden ongeacht waar ze actief worden. Na een middellange opleiding kunnen ze bij meerdere organisaties aan de slag en kunnen ze een langer traject volgen met een mentor, totdat ze zelfstandig excursies kunnen geven. In een bepaald gebied, over een bepaalde soorten (stranddieren, vogels), eetbare natuur of doelgroep (kinderen). Zo leveren we maatwerk; er zijn veel mensen op Texel die van een bepaald onderwerp of bepaald landschap al heel erg veel kennis hebben. Bij ons leren ze didactiek en het bredere verhaal van het eiland'

Masja Gielstra, IVN Coördinator
Nationaal Park Duinen van Texel

Werving van vrijwilligers

De werving van nieuwe vrijwilligers is van cruciaal belang om de kwaliteit en de grootte van de vrijwilligersnetwerken in stand te houden. Afgelopen jaar hebben wij daar wederom sterk op ingezet binnen de nationale parken. In 2020 zijn tientallen nieuwe vrijwilligers opgeleid tot schoolgids, natuurgids, excursiebegeleider en jeugdnatuurbegeleider of zijn verdiepende modules verzorgd over uiteenlopende onderwerpen.

5. Communicatie & Campagnes: samen meer bereiken

Dag van het Nationaal Park 2020

Vanwege de bijzondere situatie omtrent de Covid 19 pandemie in Europa is er dit jaar gekozen vanuit en in overleg met de organisatie van Europarc om de 'Dag van het Nationaal Park 2020' online te organiseren. Voor deze gelegenheid hebben we met de campagne en alle nationale parken in Nederland online digitale excursies ontwikkeld per nationaal park en daarnaast een landelijke digitale Nationale Parken quiz om zo toch in het weekend van 24 mei natuurminnend Nederland bekend te maken met de bijzondere en iconische natuur van de nationale parken en deze zo toch nog digitaal te kunnen laten beleven. In totaal deden er meer dan 5000 mensen mee aan de online NP quiz en hebben we in totaal met de campagne, de digitale excursies en de bijbehorende lokale en landelijke promotie acties in totaal 675.000 mensen bereikt en hen kennis laten maken met de Nationale Parken.

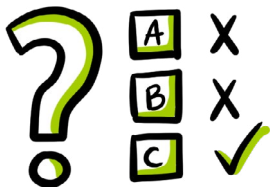
Quiz: <https://www.ivn.nl/nationale-parken/nationale-parken-quiz>

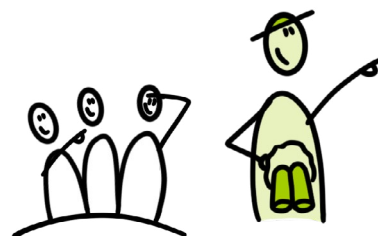
De nationale parken en de #2uurnatuur Challenge 2020

Herfstraadsels oplossen, een paddo-wandeling doen of je eigen herfstkunst in beeld brengen? Uit onderzoek blijkt dat natuur gezond is en dat mensen die twee uur per week in de natuur doorbrengen, hun leven een hoger cijfer geven. Juist tijdens de donkere herfstmaanden is het belangrijk naar buiten te blijven gaan! Dit jaar deden er voor het eerst nationale park boswachters mee als ambassadeur aan de IVN #2uurnatuur challenge. Als ambassadeur hebben de verschillende boswachters van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zich ingezet om Nederland 2 uur per week naar buiten te krijgen en waar kan je beter naar buiten gaan dan in een nationaal park! Uiteindelijk wist de campagne met de hulp van de NP boswachters meer dan 15.000 Nederlanders actief naar buiten te krijgen en de evaluatie liet zien dat 78% van de deelnemers een positief effect op de gezondheid heeft ervaren. Zij voelen zich meer ontspannen (64%) en vrolijker (52%).

<https://www.ivn.nl/2uurnatuur-challenge/nieuws/78-deelnemers-ivn-2uurnatuur-challenge-ervaart-positief-effect-op-gezondheid>

 5.000
quiz deelnemers

 675.000
mensen bereikt

 15.000
Nederlanders
naar buiten

 78%
van de deelnemers
ervaart positief
effect op de
gezondheid

De nationale parken online

Ook groeide de online bekendheid en het bereik van de nationale parken. Een deel van de online groei komt mede door de Corona maatregelen waardoor meer activiteiten online plaatsvonden, zoals bijvoorbeeld de (Online) Campagne van Dag van het Nationaal Park op 24 mei. Maar ook door het creatieve bedenken en plaatsen van content en het werken met een content planning om zo op vaste tijden kwalitatieve content mbt de nationale parken op de website en op social media te plaatsen. Hierbij de online cijfers van alle nationale parken bij elkaar. Totale website verkeer van het aantal gebruikers groeide tot iets boven de 1 miljoen. Meer dan 16 duizend mensen volgen de Nationale Parken op Facebook, 5 duizend op Instagram en meer dan 7 duizend op Twitter.

1 miljoen
website gebruikers

16.000

5.000

7.000

Nieuwe Samenwerkingsverband Nationale Parken website

Ook is er in 2020 een start gemaakt met de vernieuwing van de website van Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP). Deze was inmiddels hard aan vernieuwing toe. Onder begeleiding van IVN en in opdracht van SNP is de design fase afgerond en de start van de bouw van de website eind 2020 begonnen. De verwachting is om de nieuwe SNP website www.nationaalpark.nl in de loop van 2021 te lanceren.

6. Maatwerk

NP Hoge Veluwe

Meivakantie doe-boek

Door diverse partijen in Ede, waaronder scholenkoepels en gemeente, is in heel korte tijd een prachtig digitaal meivakantie-doeboek gerealiseerd. Dit boek is verspreid naar ruim 27.000 schoolkinderen. De Hoge Veluwe heeft vijf pagina's bijgedragen aan dit boek: weetjes over natuur en erfgoed, tips om het Park digitaal te beleven, en een kleurplaat.

NP Zuid Kennemerland

Kruidenthee

Speciaal voor het 25 jarig jubileum van Nationaal Zuid Kennemerland hebben we samen met onze gastvrouw en herborist een exclusieve Nationaal Park Zuid-Kennemerland kruideninfusie ontwikkeld. Het is een speciale mix van planten, kruiden en bessen die in het park groeien, maar wel biologisch ingekocht. Door het verhaal over de ingrediënten bij de thee te serveren, drink je als bezoeker thee met een goed verhaal. De thee is bij een aantal van onze gastheren/vrouwen te drinken.

NP Utrechtse Heuvelrug

Heuvelrugtuinen

In het project 'Heuvelrugtuinen' stimuleren we bewoners om hun tuin op een natuurlijke manier in te richten. Oftewel: een stukje nationaal park in eigen (achter) tuin. Zo is de tuin beter bestand tegen droogte én hevige regenval, en wordt daardoor aantrekkelijk voor lokale diersoorten. Het project 'Heuvelrugtuinen' past perfect in de uitdagingen van deze tijd. Het stimuleert natuurbeleving vanuit eigen huis, draagt bij aan de doelstellingen van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug én aan de (klimaat)agenda van de deelnemende partners zoals de gemeenten.

NP Biesbosch

Trektocht 'Verlangen naar de overkant'

In Nationaal Park Biesbosch is een vierdaagse trektocht ontwikkeld genaamd "Verlangen naar de overkant". Deze unieke route is ontwikkeld in samenwerking met 10 gastheren. De trektocht is te vinden in de digitale wandelapp van IVN.

NP Oosterschelde

Digitale Belevingsweek

Afgelopen jaar was de 12e editie van de Oosterscheldeweek, waarin inwoners, toeristen en scholieren van de Oosterschelde konden genieten. Wat ooit begon al een dag met een aantal activiteiten is uitgegroeid tot een toonaangevend evenement in de regio met ruim (digitale) 80 belevingsactiviteiten.

Np Loonse en Drunense Duinen

Corona-proof impact maken met scholenprogramma's

NP Loonse en Drunense Duinen draait al jarenlang succesvolle scholenprogramma's. Ondanks corona zijn 1.801 basisschoolkinderen nog op excursie kunnen gaan. Samen met schoolgidsen (waarvan de helft kwetsbare doelgroep) is er een Coronaprotocol voor schoolprogramma's opgezet. Zo konden de programma's alsnog coronaproof programma's worden uitgevoerd.

NP Grenspark Kalmthoutse Heide

Fotowedstrijd 'Stiltedag'

In het kader van de jaarlijkse Stiltedag op de laatste zaterdag van oktober is een fotowedstrijd georganiseerd. Hierop zijn ruim over de 100 foto's op binnengekomen. De 12 winnende foto's zijn vergroot bij het theehuis Gloriette van Kasteel ravenhof geplaatst.

NP Texel

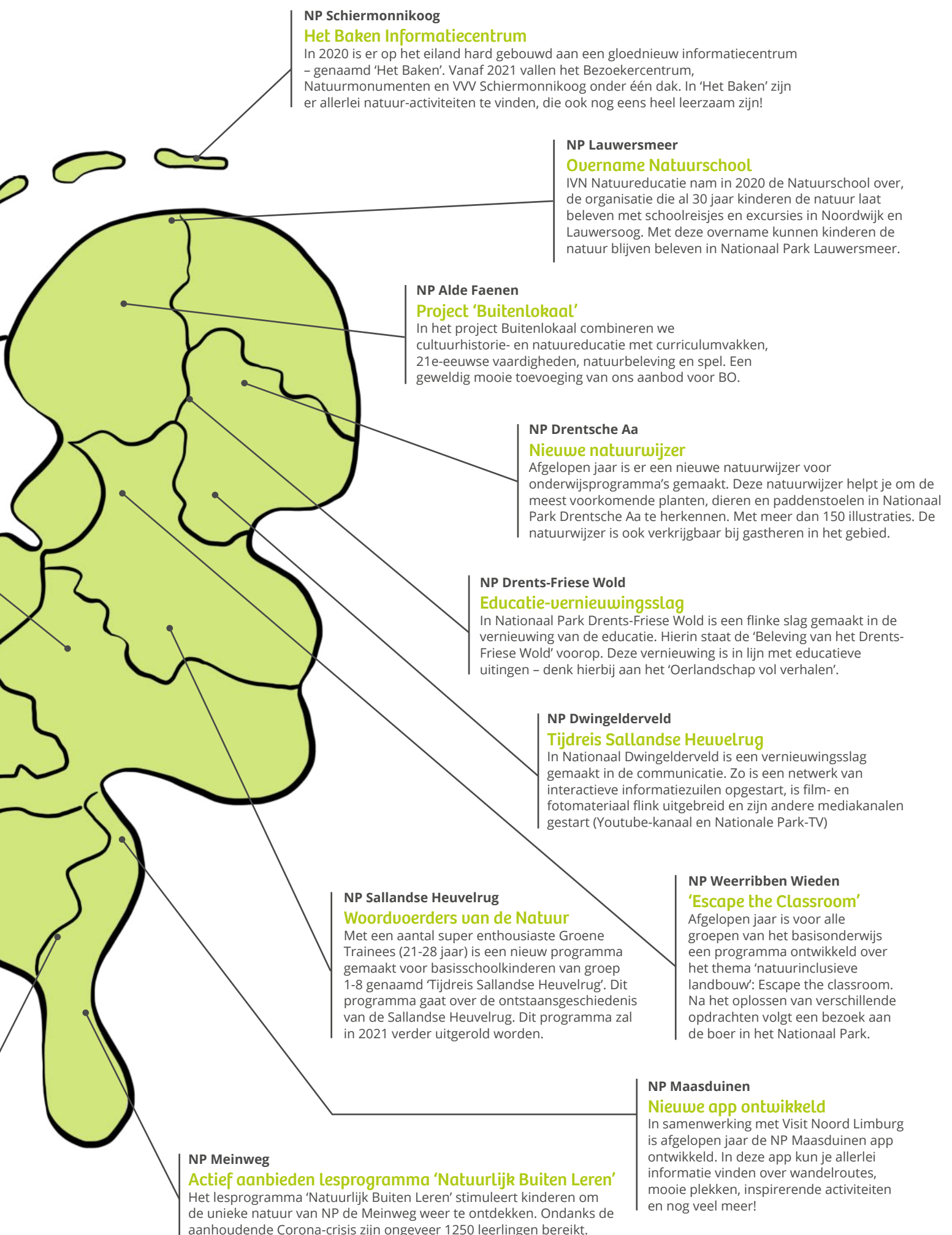
Doe-het-zelf-excursies voor gezinnen

In Nationaal Park Duinen van Texel is het mogelijk om zelf op excursie uit te gaan met het hele gezin. Bij gastheren en vrouwen zijn speciale kaarten beschikbaar waarmee je op pad kan in het donker (met prikkelende doe-tips en de beste plekken om het park te beleven in de nacht)

NP Groote Peel

Van Bezoeker tot Onderzoeker (Corona-proof)

Het project Van Bezoeker tot Onderzoeker stimuleert bezoekers om zelf onderzoek te doen naar de planten en dieren die je kunt vinden in het gebied – onder begeleiding van een gids of via een aantal corona-proof challenges.

NP Schiermonnikoog

Het Baken Informatiecentrum

In 2020 is er op het eiland hard gebouwd aan een gloednieuw informatiecentrum – genaamd 'Het Baken'. Vanaf 2021 vallen het Bezoekerscentrum, Natuurmonumenten en VVV Schiermonnikoog onder één dak. In 'Het Baken' zijn er allerlei natuur-activiteiten te vinden, die ook nog eens heel leerzaam zijn!

NP Lauwersmeer

Overname Natuurschool

IVN Natuureducatie nam in 2020 de Natuurschool over, de organisatie die al 30 jaar kinderen de natuur laat beleven met schoolreisjes en excursies in Noordwijk en Lauwersoog. Met deze overname kunnen kinderen de natuur blijven beleven in Nationaal Park Lauwersmeer.

NP Alde Faenen

Project 'Buitenlokaal'

In het project Buitenlokaal combineren we cultuurhistorie- en natuureducatie met curriculumvakken, 21e-eeuwse vaardigheden, natuurbeleving en spel. Een geweldig mooie toevoeging van ons aanbod voor BO.

NP Drentsche Aa

Nieuwe natuurwijzer

Afgelopen jaar is er een nieuwe natuurwijzer voor onderwijsprogramma's gemaakt. Deze natuurwijzer helpt je om de meest voorkomende planten, dieren en paddenstoelen in Nationaal Park Drentsche Aa te herkennen. Met meer dan 150 illustraties. De natuurwijzer is ook verkrijgbaar bij gastheren in het gebied.

NP Drents-Friese Wold

Educatie-vernieuwingsslag

In Nationaal Park Drents-Friese Wold is een flinke slag gemaakt in de vernieuwing van de educatie. Hierin staat de 'Beleving van het Drents-Friese Wold' voorop. Deze vernieuwing is in lijn met educatieve uitingen – denk hierbij aan het 'Oerlandschap vol verhalen'.

NP Dwingelderveld

Tijdreis Sallandse Heuvelrug

In Nationaal Dwingelderveld is een vernieuwingsslag gemaakt in de communicatie. Zo is een netwerk van interactieve informatiezuilen opgestart, is film- en fotomateriaal flink uitgebreid en zijn andere mediakanalen gestart (Youtube-kanaal en Nationale Park-TV)

NP Sallandse Heuvelrug

Woordvoerders van de Natuur

Met een aantal super enthousiaste Groene Trainees (21-28 jaar) is een nieuw programma gemaakt voor basisschoolkinderen van groep 1-8 genaamd 'Tijdreis Sallandse Heuvelrug'. Dit programma gaat over de ontstaansgeschiedenis van de Sallandse Heuvelrug. Dit programma zal in 2021 verder uitgerold worden.

NP Weerribben Wieden

'Escape the Classroom'

Afgelopen jaar is voor alle groepen van het basisonderwijs een programma ontwikkeld over het thema 'natuurinclusieve landbouw': Escape the classroom. Na het oplossen van verschillende opdrachten volgt een bezoek aan de boer in het Nationaal Park.

NP Maasduinen

Nieuwe app ontwikkeld

In samenwerking met Visit Noord Limburg is afgelopen jaar de NP Maasduinen app ontwikkeld. In deze app kun je allerlei informatie vinden over wandelroutes, mooie plekken, inspirerende activiteiten en nog veel meer!

NP Meinweg

Actief aanbieden lesprogramma 'Natuurlijk Buiten Leren'

Het lesprogramma 'Natuurlijk Buiten Leren' stimuleert kinderen om de unieke natuur van NP de Meinweg weer te ontdekken. Ondanks de aanhoudende Corona-crisis zijn ongeveer 1250 leerlingen bereikt.

Bezoekadres

Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
020 622 81 15
info@ivn.nl
ivn.nl

Postadres

Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Bank NL36ABNA0249086697
RSIN 813950326
KVK 34147938